

ПРИЧЕ SLIKE ЈЕДНОГ ПАРА GRADA

Галерија “Лазар Возаревић”
Новембар 2021. године
Сремска Митровица

Branka (Šušak) Mitrović

Branka (Šušak) Mitrović je rođena 1935. godine u Lištici, sada Široki Brijeg, u današnjoj Bosni i Hercegovini.

Posle završene srednje tehničke škole u Mostaru, radila je nekoliko godina kao tehničar u sarajevskom preduzeću za vodovod i kanalizaciju, a 1958. godine je upisala Arhitektonski fakultet u Sarajevu. Nakon udaje, seli se u Sremsku Mitrovicu, gde nastavlja rad. Studije, na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu, završava 1963. godine.

U vremenu posle Drugog svetskog rata, broj žena u arhitekturi bio je u značajnom porastu. Sa tablom za crtanje, rapidografom i lenjirima pod rukom, studentkinje su ponosno šetale hodnicima Arhitektonskog fakulteta. Ipak u samom poslu, žene su uglavnom radile u velikim kolektivima, timovima zajedno sa muškarcima što dovodi do problema u identifikaciji, isticanju autorstva i doprinosa žena u arhitekturi. Istu sudbinu, u početku, delila je i Branka.

Ipak te 1969. godine, kao arhitekti zaposlenom u „Sremprojektu“, ukazuje se prilika za prvi samostalni autorski projekat. Rekonstrukcija i uređenje enterijera dela Srpskog doma, i prenamena, u fond i čitaonicu Gradske biblioteke „Gligorije Vozarović“, bio je pionirski poduhvat. Prostor nekadašnje kafane, transformisan je savremenim materijalima i jednostavnim oblicima, tipičnim za tadašnji moderni izraz.

Nakon poverenja stečenog sa ovim realizovanim projektom, u narednih dvadeset godina plodnog rada, ređali su se Brankini ozbiljni autorski arhitektonski projekti i projekti enterijera. Zahvaljujući periodu u kome se intenzivno gradilo, ali svakako i njenoj ličnoj sposobnosti, poveren joj je veliki broj autorskih projekata za ozbiljne objekte, što do tada ženama arhitektama nije uspevalo – bar ne u Sremskoj Mitrovici.

U najužem gradskom jezgru između istorijskih objekata Muzeja Srema i stare carinarnice, 1973. godine, izgrađena je zgrada Modne kuće po projektu arh. Branke Mitrović. Inovativno rešenje sa odličnom interpolacijom, uklapanjem krovova, venaca i fasade sa triptihom bakarnih reljefa, vajara Jovana Soldatovića, i dalje predstavlja, ne samo značajan arhitektonski, nego i umetnički poduhvat građanske Mitrovice.

Zgrada vrtića u naselju „Orao“ i objekat vrtića u naselju „29. novembar“, izgrađene su 1976. odnosno 1981. godine. Objekat u naselju „Orao“ ima atrijumsku organizaciju prostora, sa krovovima promenljivog nagiba, koji podsećaju na dalekoistočnu arhitekturu. Fasadne ravni su bile materijalizovane natur betonom i opekom, dok je vrtić u naselju „29 novembar“ razučene osnove i građen u potpunosti u skladu sa, tada, najsavremenijim normativima za gradnju vrtića. Oblikovanje je izvedeno izrazito geometrizovanim piramidalnim strukturama, a objekat sadrži dva atrijuma i jednu fiskulturnu salu, kao i terase za svaku učionicu posebno.

Prateći nov, moderan stil, jednostavne, blokovske, čvrste konstrukcije brutalizma 1978. godine po projektu arh. Branke Mitrović podignuta je zgrada „male“ Vojvođanske banke. Ova stambeno-poslovna zgrada ima izrazito ekspresivan brutalistički izgled, sa fasadom od natur betona. I na ovom projektu, kao i u ostalim projektima stambenih i porodičnih zgrada je osim karakterističnog modernog dizajna primetan i izuzetan (ženski) osećaj da se unutrašnji prostor formira oblikom i dimenzijama prema potrebama čoveka, a ne isključivo prema zadatim pravilima.

Po projektu arh. Branke Mitrović 1980. godine podignuta je i zgrada kapele na Novom groblju, dok je urbanističko rešenje za groblje uradio arhitekta Slavko Nikolić. Zgrada ima lučnu osnovu i naglašeni armiranobetonski krov, oblikovan u vidu konoida. Objekat je vrlo ekspresivnog izgleda, naglašениh vertikalа i otvora neobičnih oblika u

betonu na nosačima trema, koji zahvaljujući svetlu i senci daju objektu različit izgled, u različitim periodima dana i godine.

Dugi niz godina, Branka je radila i kao dizajner nameštaja za mitrovačku fabriku unutrašnje dekoracije i nameštaja „1. novembar“.

Različiti programi nameštaja realizovani po njenim idejama su prolazili vrlo zapaženo na sajmovima nameštaja, njen dizajn samačke sobe „Mikros“ dobio je „zlatan ključ“ na Međunarodnom sajmu u Beogradu, dok je spavaća soba „007“ (popularno zvana „Džems Bond“) bila jedna od prodavanijih spavaćih soba u zemlji. Smele kombinacije boja i oblika bile su veliki iskorak u industriji nameštaja.

U projektima enterijera izvedenim za brojne poslovne objekte, ali i za porodične kuće i stanove u Mitrovici i šire, najčešće je sarađivala sa istom grupom ljudi kako izvođača radova, tako i domaćih umetnika i stručnjaka za hortikulturu, a izbor nameštaja je često padao na komade proizvedene u mitrovačkoj fabrici.

Prvo zaposlenje u „Srem Projektu“, Branka je zamenila 1987. godine, čim su se za to stekli zakonski uslovi, poslom u prvom osnovanom privatnom arhitektonskom birou u Vojvodini, koji je do danas nastavio da radi i posle njenog preranog odlaska 1989.godine.

Pored navedenih, na Brankinom pisaćem stolu među lenjirima i olovkama našli su se i arhitektonski projekti realizovanih stambenih zgrada u naseljima „Orao“, „Kamenjar“, „Nikola Tesla“, kao i zgrade na savskom keju, projekat rekonstrukcije restorana „Kulina“ u Erdoviku, projekti brojnih porodičnih kuća i enterijera, projekat za enterijer „Gradske kafane“, bioskop „Fruška gora“, Dom JNA i petrovaradinski „Lovoturs“. Osim projekata za realizovane objekte, mnoge ideje su ostale i nerealizovane.

Sve ovo je samo deo bogate radne biografije arhitekta Branke Mitrović, ostvarene za samo dvadesetak godina samostalnog autorskog rada. Zastupajući moderni izraz, ali bez namere da se isti nametne kao dominantan, uspela je svojim idejama da utka u staro urbano tkivo Mitrovice nenametljive, a ipak vrlo prepoznatljive zgrade-repere snažnog (čak ekspresivnog) modernog izraza.

Na sličan način, trag je ostao prepoznatljiv i u detaljima brojnih enterijera, na izgrađenim porodičnim kućama, kao i u njima sačuvanim komadima nameštaja, često onima koji su proizvedeni u mitrovačkoj fabrici nameštaja.

Зграда Модне куће, 1973.година.

Зграда “мале” “Војвођанске банке”, 1978 година.

Зграда вртића у насељу “Орао”, 1976.година.

Зграда вртића у насељу “ 29. новембар”, 1981. година.

Зграда капела на Новом гробљу , 1980.година.

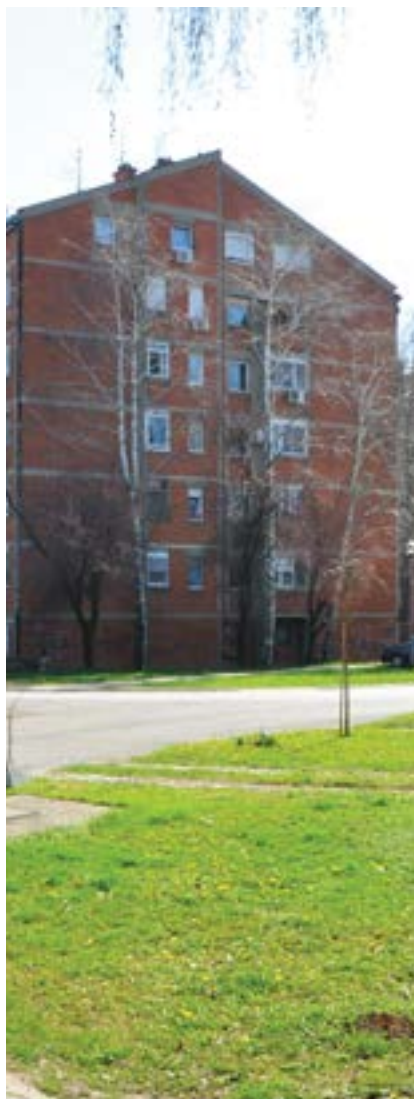

Ентеријер Градске кафане , 1987. година.

Стамбена зграда са простором удружења пензионера, 1982. година

Стамбене зграде у насељу "Орао", почетак осамдесетих година XX века.

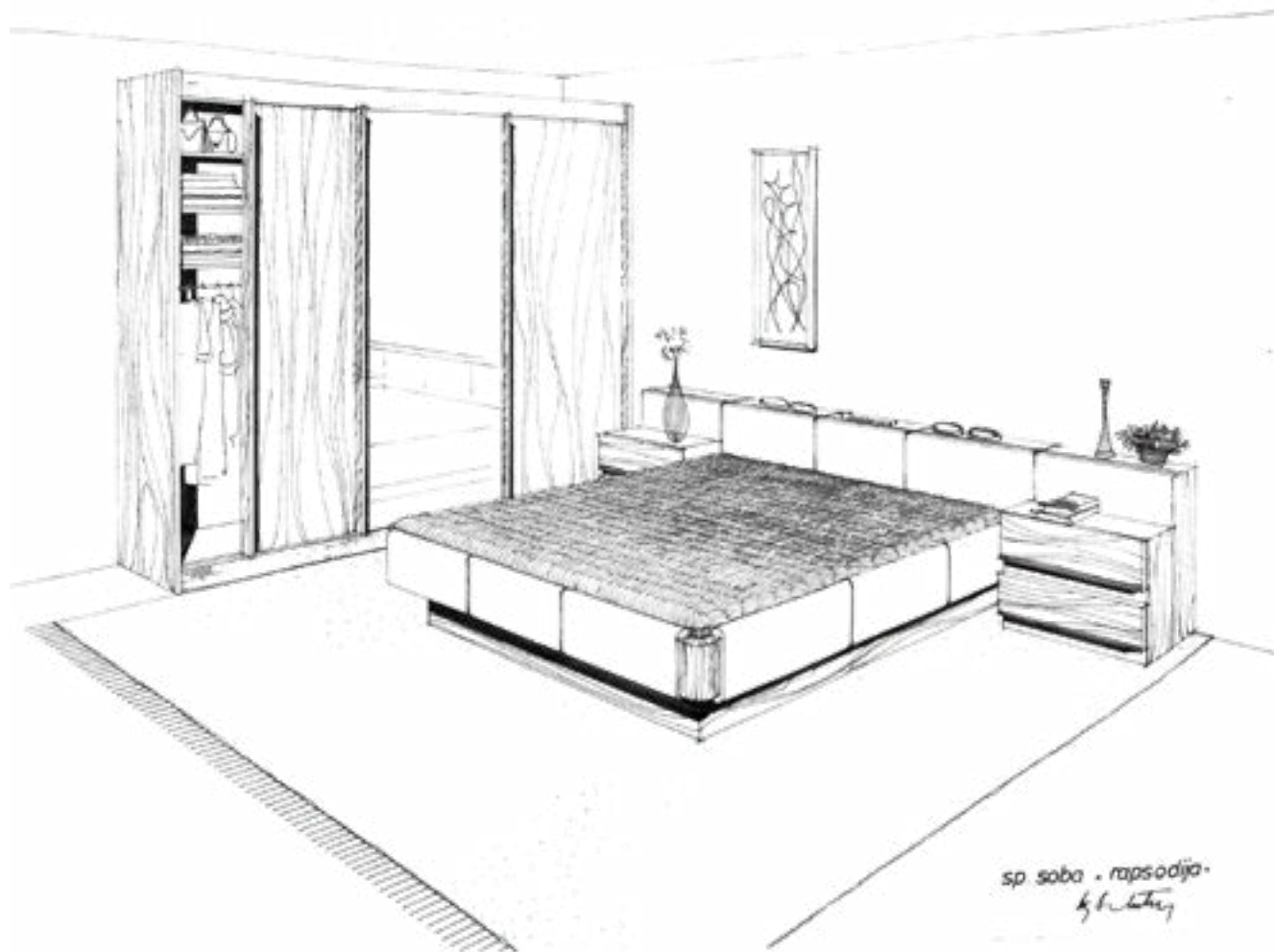
Стамбене зграде у насељу "Капењар", крај осамдесетих година XX века.

Приватне куће грађене од почетка седамдесетих година до краја осамдесетих година XX века.

Дизајн намештаја је арх. Бранка Митровић радила за фабрику унутрашње декорације и намештаја "1.новембар" из Сремске Митровице.

Пројекат реконструкције и уређења библиотеке у Српском дому, 1969. година.

Милорад Митровић

Милорад Митровић је рођен 1928. године у Горњој Буковици, данашњем Врхпољу, код Љубовије. Основну школу и гимназију похађа у Шапцу, из којег се 1945. године сели у Сремску Митровицу где завршава последње разреде гимназије.

На Архитектонском факултету у Београду дипломирао је 1953. године, а специјалистичке студије завршава 1973. године са темом „Планирање мреже и капацитета здравствених објеката на подручју општине Сремска Митровица 1973-1985“.

Након четири године проведене на сарајевском Архитектонском факултету, на месту асистента, прихвата позив својих пријатеља са студија, архитеката Анђелка Мирковића и Борислава Мартиновића и 1958. године се враћа у Сремску Митровицу.

Осим једногодишњег периода проведеног на раду у ХанOVERу, наредних тридесет година, до пензије, 1989. године ради као архитекта, у тада младом предузећу „Сремпројект“.

Након пензионисања, наставља да помаже у породичном бироу „Атеље Митровић“, прво са сином Бранком, а касније са кћерком Славенком.

Први архитектонски кораци везују га за Сарајево. Пројекте за школу у Подграбу, железничку станицу у Олову и зграде на Палама урадио је средином педесетих година двадесетог века, током боравка на сарајевском факултету.

По доласку у Сремску Митровицу, дочекао га је први, велики, ауторски пројекат. Зграда Поште, један од симбола града, завршена је 1961. године. Објекат се волуменски састоји из композиције нижег хоризонталног кубуса и вишег вертикалног кубуса постављених ненаметљиво на малој пјачети у центру

града, коју је такође осмислио аутор. Исте године, по његовом пројекту, изграђена је модерна зграда Гинеколошко-акушерске клинике, као и зграда Очног одељења и улазна зграда – трем у болничком кругу.

Шездесете и седамдесете године, биле су године, великих, и данас значајних, пројеката у каријери архитекте Митровића.

Зграда Педагошке академије, која је изграђена за потребе високошколске установе и данас има исту намену. Објекат је организован са комуникацијама око централно постављене вишенаменске сале, са латералним осветљењем.

1962. године изграђена је и зграда ПИК „Сирмијум“. Објекат је састављен из уличног пословног, и дворишног стамбено-пословног дела. Венац уличног објекта је пратио висином венац суседног историјског објекта (данашња зграда полиције), а на уличној фасади је изведен зид завеса са провидним и зеленим стаклима. Зграда има накнадно дограђен спрат и поткровље изведено без консултације са аутором.

Тих, шездесетих година у целој земљи акценат у архитектонској делатности се преноси на стамбену изградњу и колективно становање. По пројектима архитекте Митровића у Сремској Митровици је подигнут велики број приватних кућа, викенд кућа, неке од зграда у насељима „Деканске баште“, „Матија Хуђи“, „Никола Тесла“ као и двојне куће у насељу код КПД. Од 1965. године, када су подигнуте прве породичне куће, до данас, његове куће се препознају по карактеристичним, асиметричним, двоводним крововима чије кровне равни се спуштају сасвим ниско. Зграде у насељу „Стеван Сремац“, популарни „Пејтон“, грађене су средином седамдесетих година. Иако је акценат станоградње био на функционалности и недостатку индивидуалног израза и идеје, ове зграде истиче

изразита разиграност форме фасада, употпуњена различитим материјалима – натур бетоном, фасадном опеком, али и веселе боје оквира прозора и врата.

Крајем шездесетих година XX века изграђен је и објект на Фрушкој Гори, Лежимирски мотел, омиљено излетиште Митровчана. Објект у једноставном стилу, комбинацији камена и дрвета, формама таквим, да се уклопи у природно окружење, изграђен је на јужној падини, са атрактивним погледом на град. На дугачком списку објекта које је пројектовао је и зграда митровачке ветеринарске станице.

Зграде „Војвођанске банке” и „Митросрема” на Тргу Војвођанских бригада изграђене су 1971. године, и представљале су почетак низа којим је формиран трг административних зграда. Објекти вртића у насељима „Матија Хуђи” и „Деканске баште”, такође су плод Милорадовог рада.

У читавом радном веку, био је фокусиран на функционалност и рационалност, што је уочљиво не само у добро промишљеним и функционалним архитектонско-урбанистичким целинама Поште или болничког круга, него и у са једне стране строго ортогоналним, а са друге стране модерним разиграним фасадама. За највећи број објекта које је пројектовао самостално је изводио и пројекте конструкције, па је архитектонски израз употпуњен и врло рационалним конструктивним решењима по којима су његови објекти такође познати.

1978. године и 1993.године изграђене су зграда Поликлинике и Хируршки блок. Са ове две зграде, повезане подземним ходницима међусобно, али и са зградом Гинеколошко акушерске клинике, обједињен је и повезан у потпуности, болнички комплекс и задуго задовољене све потребе,

које је митровачка болница имала у смислу простора и функционалности. Објекти су грађени са фасадама од фасадне опеке и натур бетона.

У пословној биографији, овог плодносног архитекте, место су нашле и бројне сакралне грађевине: цркве у Бингули, Врхпољу, Ноћају, Салашу Црнобарском, Парагову, Старој Пазови, Кукујевцима, Зрењанину, Гајдобри....

Основна карактеристика рада, архитекте Милорада Митровића је изразити осећај за меру у свему, како у организовању спољњег простора, тако и у свему осталом – равномерној подели фасаде, унутрашњој организацији простора, потрошњи материјала, адекватној конструкцији, адаптабилности на промене намене...

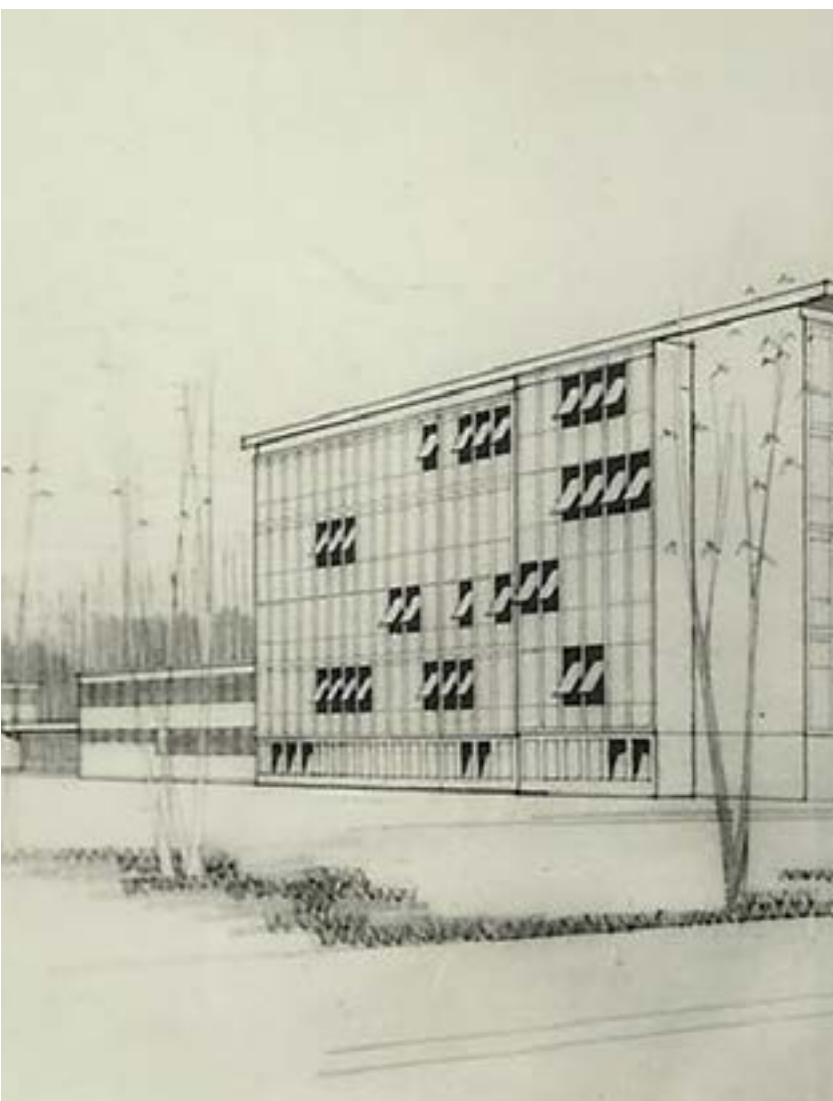
Зграде изграђене по његовим пројектима, због тога, имају способност трајања и у смислу дуговечности конструкције, и у смислу могућности бројних мењања намена и организације, као и нестарења - непостајања старомодним. Имајући сво време подршку и поверење града за пројекте капиталних објеката на којима је радио, оставио је јасне трагове у виду градских репера као што је Пошта, Педагошка академија, Болница или Војвођанска банка.

Зграда Поште, 1961. година.

Зграда Педагошке академије, 1962.година.

Зграде “Војвођанске банке” и “Митросрема”, 1971. година.

Зграда ПИК "Сирмијум", 1962. година.

Зграда вртића у насељу Деканске баште, 1970. година.

Зграда Гинеколошко-акушерске клинике, 1961. година.

Зграда Поликлинике и Хирушки блок, 1978. година и 1993. година.

Зграде у насељу “Стеван Сремац” (“Пејтон”), средина
седамдесетих година XX века.

Зграде у насељу “Стеван Сремац” (“Пејтон”), средина
седамдесетих година XX века.

Зграде у насељу Матија Хуђи, 1982. година.

Мотел у Лежимиру, шездесете године XX века.

Више приватних кућа, викенд кућа
као и двојне куће у насељу код КПД , од 1965. године до данас.

Црква у Нођају, 1995. година.

Ауторски пројекти

Branka Mitrović

1969. godina, projekt rekonstrukcije i uređenja biblioteke
u Srpskom domu
1973. godina, zgrada Modne kuće
1978. godina, zgrada „maleVojvođanske banke”
1976. godina, zgrada vrtića u naselju „Orao”
1981. godina, zgrada vrtića u naselju „29. novembar”
1980. godina, zgrada kapela na Novom groblju
1987. godina, enterijer Gradske kafane
1982. godina, stambena zgrada sa prostorom udruženja
penzionera, na obali Save

Stambene zgrade u naselju „Orao”

Stambene zgrade u naselju „Kamenjar”

Više privatnih kuća u naseljima “Stevan Sremac” i Aleja”

Dizajn nameštaja za fabriku unutrašnje dekoracije i nameštaja
„1.novembar” iz Sremske Mitrovice.

Милорад Митровић

1961. године, зграда Поште

1961. године зграда Гинеколошко-акушерске клинике
зграда Очног одељења и улазна зграда – трем.

1962. године, зграда Педагошке академије

1962. године Зграда ПИК “Сирмијум”

1965.године Зграде у насељу “Стеван Сремац” (“Пејтон”)

1970. Зграда вртића у насељу Деканске баште

Зграда вртића у насељу Матија Хуђи

1971. године, зграде “Војвођанске банке” и “Митросрема”
на Тргу Војвођанских бригада

1978. године , Зграда Поликлинике

1982.године Зграде у насељу Матија Хуђи -
три осмоспратнице

1993. године, Хируршки блок

Зграда у насељу Деканске баште

Мотел у Лежимиру

Од 1965.године до данас - велики број приватних кућа,
викенд кућа као и двојне куће у насељу код КПД

Од 1987. године, моштво сакралних грађевина: црква у
Бингули, Врхпоље, Ноћај, Салаш Црнобарски, Парагово,
Стара Пазова, Кукујевци, Зрењанин, Гајдобра...